

# פרשת נצבים – שלישי

**(טו) כִּי־אַתֶּם יִדְעַתֶּם אֶת אֲשֶׁר־יִשְׁכְּנוּ בָּאָרֶץ מִצָּרִים וְאֵת אֲשֶׁר־עָבְרוּ בְּקֶרֶב הַגּוֹיִם אֲשֶׁר עִבְרַתֶּם:**

טו אֲרִי אֲתוֹן יִדְעַתוֹן, יֵת דִּיתִיכְנָא בְּאַרְעָא דְּמִצָּרִים, וְיֵת דְּעִבְרָנָא בִּינֵי עַמֻּמֵּיא, דְּעִבְרַתוֹן.

**(טז) וַתֵּרְאוּ אֶת־שְׁקוּצֵיהֶם וְאֵת גִּלְלֵיהֶם עֵץ וְאֶבֶן בְּסֹף וְזָהָב אֲשֶׁר עִמָּהֶם:**

טז וַחֲזִיתוֹן, יֵת שְׁקוּצִיהוֹן, וְיֵת טַעוּתְהוֹן אַעָא וְאַכְנָא, כְּסָפָא וְזָהָבָא דְּעִמָּהוֹן.

טז"א וַתֵּרְאוּ אֶת שְׁקוּצֵיהֶם. עַל שֵׁם שֶׁהֵם מְאוּסִים כְּשִׁקְצִים: גִּלְלֵיהֶם. שְׁמוּסְרָחִים וּמְאוּסִין בְּגָלָל: עֵץ וְאֶבֶן. אוֹתָן שֶׁל יַעֲצִים וְשֶׁל אֲבָנִים רְאִיתֶם בְּגִלּוֹי לְפִי שְׁאִין הָעוֹבְדֵי כּוֹכְבִּים יֵרָאִים שְׂמָא יִגְנָבוּ. אֲבָל שֶׁל כְּסָף וְזָהָב עִמָּהֶם בַּחֲדָרֵי מִשְׁכֵּיתֶם הֵם לְפִי שֶׁהֵם יֵרָאִים שְׂמָא יִגְנָבוּ:

**(יז) פָּוִישׁ בְּכֶם אִישׁ אוֹ־אֵשֶׁה אוֹ מִשְׁפָּחָה אוֹ־שִׁבְט אֲשֶׁר לָבְבוּ פָנָה הַיּוֹם מֵעַם יְהוָה אֱלֹהֵינוּ לָלֶכֶת לַעֲבֹד אֶת־אֱלֹהֵי הַגּוֹיִם הָהֵם פֶּן יֵשׁ בְּכֶם שָׂרֵשׁ פָּרָה רֹאשׁ וְלַעֲנָה:**

יז דְּלִמָּא אִית בְּכוֹן גְּבַר אוֹ אֲתָא אוֹ זִרְעֵי אוֹ שְׁבָטָא, דְּלִבִּיה פְּנִי יוּמָא דִּין מִדְּחִלְתָּא דִּי אֱלֹהֵנָא, לְמַהֲךְ לְמַפְלַח, יֵת טַעוּת עַמֻּמֵּיא הָאֲנוּן: דְּלִמָּא אִית בְּכוֹן, גְּבַר מְהֵרְהִיר חֲטִין אוֹ זִדוֹן.

טז"ב פֶּן יֵשׁ בְּכֶם וְגו'. לְפִיכָךְ אֲנִי צָרִיךְ לְהַשְׁבִּיעַכֶּם: פֶּן יֵשׁ בְּכֶם. שְׂמָא יֵשׁ בְּכֶם: אֲשֶׁר לָבְבוּ פוֹנֶה הַיּוֹם. מְלַקְבֵּל עָלֵינוּ הַבְּרִית: שָׂרֵשׁ פָּרָה רֹאשׁ וְלַעֲנָה. שָׂרֵשׁ מְגִדֵּל עֹשֵׁב מֵר כְּגִידִין שֶׁהֵם מָרִים כְּלוֹמַר מִפְּרָה וּמִרְכָּה רִשַׁע בְּקֶרֶבְכֶּם:

**(יח) וְהָיָה בְּשִׁמְעוֹ אֶת־דְּבָרֵי הָאֱלֹהִה הַזֹּאת וְהִתְבָּרַךְ בְּלָבְבוּ לְאֹמֹר שְׁלוֹם יְהִי־לִי כִּי בִשְׂרָרוֹת לִבִּי אֵלֶךְ לְמַעַן סְפוֹת הָרֹוּה אֶת־הַצִּמָּאָה:**

יח וְהִי בְּמִשְׁמַעִיה יֵת פְּתַגְמֵי מוֹמְתָא הָדָא, וַיַּחֲשִׁיב בְּלִבִּיה לְמִימַר שְׁלִמָּא יְהִי לִי אֲרִי בְּהִרְהוּר לִבִּי, אֲנָא אֲזִיל: בְּדִיל לְאוֹסְפָא לִיָּה חֲטָאֵי שְׁלוֹתָא, עַל זִידוּתָא.

טז"ג וְהִתְבָּרַךְ בְּלָבְבוּ. לְשׁוֹן בְּרָכָה יִחְשׁוּב בְּלָבּוֹ בְּרַכַּת שְׁלוֹם לַעֲצֻמוֹ לֵאמֹר לֹא יְבוֹאוּנִי קָלָלוֹת הִלְלוּ אֶךְ שְׁלוֹם יְהִיָּה לִי: וְהִתְבָּרַךְ. בְּנִדְרִיר"א שׁוּי"א בִּלְע"ז (וִידִךְ אִלִּין) בַּעֲנַצְעֵן. זִידִךְ פֶּאָר גַּעֲבַעֲנַצַּט (הַאֲלַטְעֵן) כְּמוֹ וְהִתְגַּלַּח וְהִתְפַּלֵּל: בִּשְׂרִירוֹת לִבִּי אֵלֶךְ. בְּמִרְאוֹת לִבִּי כְּמוֹ אֲשׁוּרָנוּ וְלֹא קְרוֹב כְּלוֹמַר מֵה שְׁלִבִּי רוּאָה לַעֲשׂוֹת: לְמַעַן סְפוֹת הָרוּה. לְפִי שְׁאוּסִיף לוֹ פּוֹרַעֲנוֹת עַל מַה שֶּׁעָשָׂה עַד הֵנָּה בְּשׁוּגָג וְהִיִּיתִי מַעֲבִיר עָלֵיהֶם וְגוֹרֵם עֵתָּה שְׁאַצְרָפֶם עִם הַמִּזִּיד וְאַפְרַע מִמֶּנּוּ הַכֹּל וְכֵן ת"א בְּדִיל לְאוֹסְפָא לִיָּה חֲטָאֵי שְׁלוֹתָא עַל זִדוּתָא שְׁאוּסִיף לוֹ אֲנִי הַשְּׁגָגוֹת עַל הַזִּדּוֹנוֹת: הָרוּה. שׁוּגָג שֶׁהוּא עוֹשֶׂה כְּאִדָּם שְׁכוּר שֶׁהוּא עוֹשֶׂה שְׁלֹא מִדַּעַת: צִמָּאָה. שֶׁהוּא עוֹשֶׂה מִדַּעַת וּבִתְאוּוָה:

**(יט) לֹא־יֵאבֹדָה יְהוָה סֵלַח לוֹ כִּי־אֲנִי עָשִׂין אֶפ־יְהוָה וְקִנְאַתּוֹ בְּאִישׁ הַהוּא וּרְבִצָּה בּוֹ כָּל־הָאֱלֹהִה הַכְּתוּבָה בַּסֶּפֶר הַזֶּה וּמַחֲה יְהוָה אֶת־שְׁמוֹ מִתַּחַת הַשָּׁמַיִם:**

יט לֹא יִיכִי יִי, לְמַשְׁפַּק לִיָּה אֲרִי בְּכִין יִתְקַף רְגָזָא דִּי וַחֲמַתִּיה בְּגִבְרָא הַהוּא, וַיִּדְבְּקוֹן בִּיָּה כָּל לוֹטִיא דְּכְתִיבִין בַּסֶּפֶרָא הַדִּין; וַיִּמְחִי יִי יֵת שְׁמִיה, מִתַּחַת שְׁמִיא.

טז"ד יַעֲשֵׂן אֶף ה'. ע"י כַּעַס הַגּוֹף מִתַּחַמֵּם וְהַעֲשֵׂן יוֹצֵא מִן הָאֶף. וְכֵן עָלָה עָשֵׂן בְּאִפּוֹ וְאֶע"פ שֶׁאִין זֶה לְפָנֵי הַמָּקוֹם הַכְּתוּב מִשְׁמִיעַ אֶת הָאֶזֶן כְּדִרְךְ שֶׁהִיא רְגִילָה וִיכוּלָה לְשִׁמוֹעַ כְּפִי דִרְךְ הָאָרֶץ: וְקִנְאַתּוֹ. לְשׁוֹן חֲמָה אֲנַפְרַטְמִנ"ט (וִידִךְ עֲרַהֲטַצְעֵן אִין גִּרָאסַסַע צֶארַעֵן זִין) אַחֲזִיצַת לְבִישַׁת נִקְמָה וְאִינוּ מַעֲבִיר עַל הַמִּדָּה:

**(כ) וְהִבְדִּילּוּ יְהוָה לְרַעְיָה מִכָּל־שִׁבְטֵי יִשְׂרָאֵל כָּל־אֱלֹוֹת הַבְּרִית הַכְּתוּבָה בַּסֶּפֶר הַתּוֹרָה הַזֶּה:**

כ וַיַּפְרִשְׁנִיה יִי לְבִישָׂא, מִכָּל שְׁבָטֵיא דִּישְׂרָאֵל כָּכַל, לוֹטִי קִימָא, דְּכְתִיבִין, אוֹרִיתָא הַדִּין.

טז"ה הַכְּתוּבָה בַּסֶּפֶר הַתּוֹרָה הַזֶּה. וְלִמְעַלָּה הוּא אוֹמֵר (לַעֲלִי כַח, סא): "בַּסֶּפֶר הַתּוֹרָה הַזֹּאת, גַּם כָּל חָלִי וְכָל מַכָּה וְגו' " הַזֹּאת, לְשׁוֹן נִקְבָּה, מוֹסֵב עַל הַתּוֹרָה. הַזֶּה, לְשׁוֹן זָכַר, מוֹסֵב עַל הַסֶּפֶר, וְעַל יְדֵי פֶסוּק הַטַּעֲמִים הֵן נִחְלָקִים לִשְׁתֵּי לְשׁוֹנוֹת: בְּפִרְשַׁת הַקְּלָלוֹת הַטַּפְחָא נִתּוּנָה תַּחַת בַּסֶּפֶר, וְהַתּוֹרָה הַזֹּאת דְּבוּקִים זֶה לָזֶה, לְכַךְ אָמַר: הַזֹּאת, וְכֵאֵן הַטַּפְחָה נִתּוּנָה תַּחַת הַתּוֹרָה, נִמְצָא סֶפֶר הַתּוֹרָה דְּבוּקִים זֶה לָזֶה, לְפִיכָךְ לְשׁוֹן זָכַר נוֹפֵל אַחֲרָיו, שֶׁהִלְשׁוֹן נוֹפֵל עַל הַסֶּפֶר:

**(כא) וְאָמַר הַדּוֹר הָאֲחֵרוֹן בְּנֵיכֶם אֲשֶׁר יִקְוּמוּ מֵאַחֲרֵיכֶם וְהִנֵּכְרִי אֲשֶׁר יָבֹא מֵאֶרֶץ רַחוּקָה וְרָאוּ אֶת־מִכּוֹת הָאָרֶץ הַהוּא וְאֶת־תַּחֲלָאִיהָ אֲשֶׁר־חָלָה יְהוָה בָּהּ:**

כא וַיִּימַר דְּרָא בְּתַרְאָה, בְּנִיכוֹן דִּיקוּמוֹן מִבְּתִרִּיכוֹן, וְכַר עַמֻּמִּין, דִּיִּיתִי מֵאַרְע רַחֲיקָא; וַיַּחֲזוּן יֵת מַחֲתָה דְּאַרְעָא הַהִיא, וְיֵת מֵרַעְיָה, דְּאַמְרַע יִי, בַּהּ.

כב גְּפִרִיתָא וּמִלְחָא, תְּהִי יִקְדָּא כָּל אַרְעָה לֹא תִזְדָּרַע וְלֹא תַצְמַח, וְלֹא יִסַּק בָּהּ כָּל עֵיסֵב: כַּהֲפִיכְתָּא דְּסָדוּם וַעֲמֻרָה, אֲדָמָה וַצְבוּיִים, דְּהַפֵּךְ יִי, בְּרַגְזִיה וּבַחֲמַתִּיה.

**(כב) גְּפִרִית וּמִלַּח שָׂרֶפָה כָּל־אַרְצָהּ לֹא תִזְרַע וְלֹא תִצְמַח וְלֹא־יַעֲלֶה בָּהּ כָּל־עֵשֶׂב כַּמְהַפֵּכַת סָדוֹם וְעַמְרָה אֲדָמָה וַצְבוּיִים אֲשֶׁר הִפֵּךְ יְהוָה בְּאִפּוֹ וּבַחֲמָתּוֹ:**

כג וַיִּימְרוּן, כָּל עַמֻּמֵּיא, עַל מָא עָבַד יִי כְּדִין, לְאַרְעָא הָדָא; מָא תְּקוּף רְגָזָא רַבָּא, הַדִּין.

כג וְאָמְרוּ כָּל־הַגּוֹיִם עַל־מָה עָשָׂה יְהוָה בְּכֶה לְאָרֶץ הַזֹּאת מֵה חֲרִי הָאֶף הַגָּדוֹל הַזֶּה:

**(כג) וְאָמְרוּ עַל אֲשֶׁר עָזְבוּ אֶת־בְּרִית יְהוָה אֱלֹהֵי אֲבֹתָם אֲשֶׁר כָּרַת עִמָּם בְּהוֹצִיאֹ אוֹתָם מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם:**

כד וַיִּימְרוּן עַל דְּשִׁבְקוֹ, יֵת קִימָא דִּי אֱלֹהָא דְּאַבְהָתְהוֹן: דְּגִזֹּר עֲמַהוֹן, בְּאַפְקוּתִיהָ יִתְהוֹן מֵאַרְעָא דְּמִצְרַיִם.

כה וְאָזְלוּ, וּפְלַחוּ לְטַעוּת עַמֻּמֵּיא, וּסְגִידוּ, לַהוֹן: דַּחֲלָן דְּלֹא יִדְעוּנִין, וְלֹא אוֹטִיבָא לַהוֹן.

טז"ו לֹא יִדְעוּם. לֹא יִדְעוּ בָּהֶם גְּבוּרַת אֱלֹהוֹת: וְלֹא חָלַק לָהֶם. לֹא נִתְּנָם לְחִלְקָם. וְאוּנְקְלוּס תַּרְגֵּם וְלֹא אוֹטִיבָא לַהוֹן לֹא הִטִּיבוּ לָהֶם שׁוֹם טוֹבָה. וְלִשׁוֹן לֹא חָלַק אוֹתוֹ אֱלֹהֵי שְׁבָחָרוּ לָהֶם לֹא חָלַק לָהֶם שׁוֹם נִחְלָה וְשׁוֹם חֶלֶק:

**(כז) וַיַּחֲרַאֲף יְהוָה בָּאָרֶץ הַהוּא לְהַבִּיא עָלֶיהָ אֶת־כָּל־הַקְּלָלָה הַכְּתוּבָה בַּסֶּפֶר הַזֶּה:**

**(כז) וַיִּתְּשֵׁם יְהוָה מֵעַל אֲדָמָתָם בָּאָף וּבַחֲמָה וּבְקִצָּף גָּדוֹל וַיִּשְׁלַכֶם אֶל־אֶרֶץ אַחֶרֶת כַּיּוֹם הַזֶּה:**

טז"ז וַיִּתְּשֵׁם ה'. כְּתַרְגוּמוֹ וְטַלְטְלִינוֹן וְכֵן הִנְנִי נוֹתֵשֶׁם מֵעַל אֲדָמָתָם:

**(כח) הַנִּסְתָּרוֹת לִיְהוָה אֱלֹהֵינוּ וְהַנִּגְלָת לָנוּ וּלְבְנֵינוּ עַד־עוֹלָם לַעֲשׂוֹת אֶת־כָּל־דְּבָרֵי הַתּוֹרָה הַזֹּאת: ס**

טז"ח הַנִּסְתָּרוֹת לַה' אֱלֹהֵינוּ. וְאִם תֹּאמְרוּ: מַה בִּידְנוּ לַעֲשׂוֹת, אֲתָה מַעֲנִישׁ אֶת הָרַבִּים עַל הַרְהוּרֵי הַיַּחֲדִיד, שְׁנֹאֲמַר (פסוק יז): פֶּן יֵשׁ בְּכֶם אִישׁ וָגו', וְאַחַר כֵּךְ (פסוק כא) וְרָאוּ אֶת מִכּוֹת הָאָרֶץ הַהִיא, וְהִלֵּא אִין אָדָם יוֹדַע בְּמִטְמוּנוֹתָיו שֶׁל חִבְרוּ אִין אֲנִי מַעֲנִישׁ אֲתַכֶּם עַל הַנִּסְתָּרוֹת, שֶׁהֵן לָה אֱלֹהֵינוּ, וְהוּא יַפְרַע מֵאוֹתוֹ יַחֲדִיד, אֲבָל הַנִּגְלּוֹת לָנוּ וּלְבְנֵינוּ, לְבַעַר הָרַע מִקְרַבְנוּ, וְאִם לֹא נַעֲשֶׂה דִין בָּהֶם, יַעֲנִשׁוּ (תא) הָרַבִּים. נִקְוֵד עַל לָנוּ וּלְבְנֵינוּ, לְדַרְשׁ שְׂאָף עַל הַנִּגְלּוֹת לֹא עָנַשׁ אֶת הָרַבִּים עַד שֶׁעָבְרוּ אֶת הַיִּרְדֵּן מִשְׁקַבְּלוּ עָלֵיהֶם וּבִהַר עֵיבָל, וְנַעֲשׂוּ עֲרָבִים זֶה לָזֶה: